

NOS

Medlemsorgan för Föreningen Natur och Samhälle i Norden. Utkommer 4 ggr/år. Nr 2/2002



Programförklaring

Föreningen Natur och Samhälle i Norden (FNSiN) är en partipolitiskt obunden, ideell förening. Föreningen vill samla intresserade av miljöfrågor och levnadsvillkor till ett allsidigt studium av natur och samhälle. Att upptäcka tillsammans är vår grundidé. I FNSiN möts människor med allihanda intressen.

Vi arrangerar EXKURSIONER till intressanta områden. Minst en gång om året gör vi en resa till Gotska Sandön Vi har också besökt Bornholm, Åland, svenska och norska fjälltrakter samt svenska skärgårdar. Vi har paddlat kanot i Bergslagen, Söderland och Uppland, där vi har kunnat studera fauna, flora, arkeologi och kulturhistoria. Vi har skådats fåglar i Halland och cyklat i Skåne. Vi har plockat svamp i skogarna kring Stockholm, tranbär på hälsingemyrar och havtorn vid Ålands hav. På vintrarna åker vi skidor och skridskor tillsammans.

Vi arrangerar EXPEDITIONER till områden nära och fjärran. Lofoten, Färöarna, Island, Spetsbergen, Grönland, Hebriderna, Estland samt Newfoundland och Labrador är några av de områden som vi har besökt. Varje resa förbereds genom studiecirklar och redovisas i artikel- eller bokform.

Vi arrangerar STUDIECIRKLAR. Några ämnen har varit skärgården, energi, fjällkunskap, ortnamn, foto, modern isländska, danska, geologi och meteorologi. Föreningen har samarbetsavtal med Studieförbundet Vuxenskolan. Dessutom gör vi intressanta STUDIEBESÖK. Genom åren har vi t ex besökt en rovfågelsrehabilitering, ett sötvattenlaboratorium, Rymdbolaget och Riksmuseets verkstäder.

Vi arrangerar FÖREDRAG i aktuella eller historiska ämnen. Aktuella teman kan vara ekologisk hushållning, regnskogarna och miljöjournalistik. Historiska ämnen har bl a berört Vendeltiden, Kristian II och kvinnorna kring honom, hästprocesserna och ekologiska insikter i Eddan. Ofta berättar långväga resenärer till egna bilder om sina upplevelser runtom i världen.

Vi agerar MILJÖPOLITISKT och deltar i vården av KULTURARVET. Nedre Dälälven, Tyresta-Åva och Järvafältet är några av de områden som vi har engagerat oss för. FNSiN tillhör Förbundet för Ekoparken. Vi har genom avtal med Runverket åtagit oss fadderskap för en runsten som vi vårdar.

Vi samarbetar också med Föreningen Norden i ämnen som direkt rör Norden.

Som du ser har FNSiN en mångsidig karaktär där ditt speciella intresse blir tillgodosett och där du genom din medverkan kan berika föreningen. Dessutom glömmet vi inte bort att ha trevligt. Som medlem är du välkommen att delta i dessa arrangemang. Resor och utflykter genomförs till låga självkostnadspriser.

Som medlem får du dessutom medlemstidskriften NOS, med kvartalsprogram och intressanta artiklar.

FNSiN

Föreningen
Natur och Samhälle i Norden

Föreningens adress:
Box 49015, 100 28 Stockholm
E-post: fnsin@algonet.se
Hemsida: <http://www.algonet.se/~fnsin>

Postgiro:
50 31 97 - 6 Huvudkonto
67 01 50 - 2 Medlemsavgifter
60 80 83 - 2 Beställning av skrifter

Ansvarig utgivare:
Anders Schærström
Kometvägen 49, 183 48 Täby
08-758 30 03(b), 08-613 48 74(a)

Nästa NOS: Juni 2002

Material till NOS skickas till:
PeO Sundqvist,
Grubbens gata 9, 112 32 Stockholm
08-653 71 92 (b)

NOS har ISSN: 0348-7970

FNSiN Funktionärer 2002

Styrelse:

Ordförande

Anders Schærström
Kometvägen 49
183 48 Täby
08-758 30 03 (b), 08-613 48 74 (a)

Vice ordf

Pia Eriksson
Vipphavrevägen 12
178 35 Ekerö
08-560 330 27 (b), 08-705 77 26 (a)

Sekreterare

Vakant

Kassör

Erik Elvers
Illerstigen 28
170 71 Solna
08-85 84 88 (b), 08-788 29 98 (a)

Övriga ledamöter:

Ola Eriksson
Vipphavrevägen 12
178 35 Ekerö
08-560 330 27 (b),
Claes Göran Ström
Fatburs kvarngata 14, 2 tr
118 64 Stockholm
08-19 12 52 (b)

Peo Sundqvist
Grubbens gata 9
112 32 Stockholm
08-653 71 92 (b)

Birgitta Traxel
Vesslevägen 40 nb
167 61 Bromma
08-25 03 35 (b)

Kaj Valtersson
Gränsholmsbacken 5
127 42 Skärholmen
08-710 18 92 (b), 08-16 23 91 (a)

Bo Zachrisson
Birkagatan 2
113 36 Stockholm
08-31 02 33 (b)

Programkommitté:

Björn Eriksson
Mellingebacken 6
163 67 Spånga
08-795 64 89 (b), 08-764 99 31(a)

Claes Göran Ström
(Se ovan)

Kaj Valtersson
(Se ovan)

Kontaktpersoner:

FNSiN- Höga kusten
Lena Hermansson
Svanö 35
872 93 Lunde
0612-303 50 (b)

FNSiN-Uppland
Sven A Nyberg
Valthornsvägen 31
752 50 Uppsala
018-40 47 70 (b)

FNSiN-Värmland
Lena Sewall
Älvros gatan 4
654 61 Karlstad
054-18 68 75 (b)

FNSiN-Östergötland
Håkan Bley
Sköldvägen 18
616 33 Åby
011-631 69 (b), 011-19 11 25 (a)

Medlemsavgiften 2002:

Fullbetalande medlem	120 kronor
Ny d:o efter 1/7	60 kronor
Familjemedlem	30 kronor

Betala till postgiro 67 01 50-2 !!

Var hälsad, medlem!

För många år sedan hörde jag på Akademiska Föreningen i Lund den färgstarke och kontroversielle Georg Borgström dundra om att den svenska folkbildningen allvarligt har försummat biologi, geografi och historia. Det är ämnen som brukat kallas orienteringsämnen. Den benämningen skulle kunna ge intryck av ytlighet, något som man bara behöver ha lite hum om. Men det finns ett annat sätt att uppfatta ordet. Det är ämnen som ger oss förmåga att orientera oss – i rummet, tiden och det ett ekologiskt sammanhang. Just sådan kunskap är väsentlig för oss människor.

Om man skall tala i ämnesformer så är det just dessa ämnen som FNSiN alltid speciellt har ägnat sig åt – tillsammans med närbesläktade ämnen som astronomi, geovetenskaper – men för den delen språk, som när man reflekterar över ordens innebörd och ursprung kan ge insikter bortom gloskunsken.

Fredrik Sjöberg är inne på ett liknande spår, om än enbart för biologin, när han varnar för den biologiska analfabetism som har brett ut sig i landet. (Sveriges Natur nr 6/2001): "(Naturkänslan är) vag i konturerna, men nog hyser vi lite till mans uppfattningen att denna i vårt land utbredda egenskap eller inställning till naturen är en grundläggande förutsättning för hur vi vårdar och använder denna natur. Vad denna känsla består av eller hur den har uppkommit ägnar vi däremot sällan en tanke." Artkunskapen är försummad och den är en förutsättning för att man skall förstå livsbetingelserna, menar han.

Det finns förvisso olika sätt att förhålla sig till naturen – ett strikt ekologiskt (som kan vara rationellt och krasst), ett emotionellt (som kan komma i konflikt med det rationella ekologiska), ett etiskt (som bygger på reflektion i kombination med en känsla för vad som är rätt) och förvisso även ett ekonomiskt och ett estetiskt. Men oavsett om vi ägnar någon tid åt att umgås med naturen eller inte så är vi ofrånkomligen beroende av den.

Det är inte alltid lätt att ta ställning. Många försöker övertyga oss som medborgare, väljare och konsumenter om vad som är rätt. "Grön" och "ekologisk" har blivit honnörsord, men att tränga bakom slagorden kräver kunskaper och perspektiv. Det finns mycket skog i Sverige, men virkesmassa är inte liktydigt med biologisk mångfald, påpekar Sjöberg. I samband med vårmötet berättade Anna Roos för oss att sälstammarna i Östersjön visserligen har hämtat sig på senare år men trots det är antalet kanske bara en tiondel av vad det var för hundra år sedan. "Ekoturism" säljer men är inte alltid så hänsynsfull mot naturen som man kan vilja tro.

Det är i det sammanhanget som FNSiN har en funktion. Därmed är ingalunda sagt att vi skulle veta vad som är rätt och naturligtvis kan vi inte ensamma rädda folkbildningen, men det är ändå det som är vår uppgift – att bidra till kunskap, att stimulera nyfikenheten på människors och annat levandes villkor. I vårprogrammet skall vi fortsätta med upptäcktsfärder i vår närmaste omgivning men också göra utblickar till mera avlägsna trakter. Det kommer att bli spännande, roligt och tankeväckande.

Glad vår!

Anders Schærström

På Nätet

Om skärgården

Nyheter, faktakälla och forum för det som rör skärgården: väder, natur, båtar, kommunikationer, inkvartering, butiker, evenemang, mm. Se www.skargardsbryggan.com

Om sameland

En ingång till allehanda information om Sameland – det samiska folket, regelverk karta, studiematerial – på engelska. <http://www.yle.fi/samiradio/enlink.htm>

Om sälar

Här kan man följa de sälar som fötts upp i Forsmarkshägnat på deras färder i Östersjön: www.grasal.nu, och www.nrm.se/mg/forsmark.html.se (särskilt om miljögifter).

Hur gick det?

2 medlemmar åkte skidor en söndag i årets början medan det ännu fanns tillräckligt med snö.

Ca 40 entusiastiska åhörare lyssnade till repri- sen av Bengt Jangfelts föredrag om St Petersburg. (Några av dem var FNSiN-medlemmar.) Det är uppenbart att utvecklingen de senaste drygt 10 åren har medfört ett sug efter kunskaper om grannländerna öster om Östersjön. Vår mentala karta har ritats om men också vårt historiska perspektiv har reviderats.

Dryga dussinnet åhörare fick en livfull och kunnig presentation av nordiska spår i Stockholms stadsbild, förmedlad av Nanna Hermansson. Vi kommer att se på vår omgivning med nya ögon!

Ett tjugotal åhörare, varav hälften FNSiN-medlemmar, hörde med stor förtjusning Inge- mar Jansson berätta om de vikingatida nordbornas färder i österled och deras betydelse för det ryska rikets utveckling. Tack vare arkeologisk forskning har kunskaperna om detta historiska skede på senare år ökat avsevärt. Delta- garnas intresse var inte att ta fel på – föredra-

get övergick efter hand i en entusiastisk dia- log.

Drygt 20 intresserade åhörare fick en livfull skildring av den danska kulturella guldåldern under 1800-talet, entusiasmerande framförd av Hans Lundén. Före bildvisningen och föredra- get fick vi se Hans' bilder från "by (på danska) och by (på svenska)" - eller, om man så vill, natur och samhälle. Motiven hämtade från t ex Köpenhamn, Färöarna och Gotska Sandön.

Tio tappra bevistade ett snabbt vårmöte och förde ett konstruktivt samtal om de administ- rativa angelägenheter som är en nödvändighet i föreningens liv. Anna Roos från Naturhisto- riska Riksmuseet berättade – efter vårmötet – kunnigt, entusiastiskt och charmfullt om att föda upp sälar i hägnat vid Forsmark, att släppa ut dem i havet när de är mogna och att följa dem med sändare, om sälforskningens praktiska betydelse men också om konflikter med fiskare.

Har du e-post?

Det finns inga planer på att ersätta NOS med elektroniska meddelanden, men idag är e-post onekligen ett vanligt, snabbt och ofta effektivt kontaktsätt. Ändå innehåller vårt medlems- register e-postadresser bara ett fåtal medlemmar. För ett par månader sedan skickade vi för första gången ut ett extra meddelande från FNSiN till de medlemmar som vi har e-postadresser till. Det handlade om möjligheter till vinterak- tiviteter i Hälsingland och Medelpad, som medlemmen Henrik Hansson tipsat om. Tipsen kom för sent för att komma in i förra numret av NOS och att vidarebefordra dem i detta num- mer skulle ha varit för sent.

Det kan naturligtvis uppstå fler situationer då vi kan vilja nå ut med föreningsinformation mellan kvartalsbladen (ändringar, nya tips) men du behöver inte befara att vi skall över- lasta din e-brevlåda. Om du har en e-postadress där du skulle kunna ta emot information från FNSiN - meddela gärna kassören och med- lemsregisterhanteraren, Erik Elvers (e-post- adress: e.elvers@bredband.net)

Ny bok

Stockholmskvinnor

Lisbet Scheutz behöver knappast presenteras för FNSiNs medlemmar. Vi känner henne som en av oss men också som en professionell, kunnig och entusiastisk stockholmsguide. Hon fördjupar sig gärna i speciella teman, vilket vi i föreningen ibland haft direkt glädje av. För några år sedan gav hon ut en bok om kvinnorna i Stockholms historia – en del som blivit allmänt kända och andra, vilkas liv bara skymtar fram genom nog så talande fragment i stadens arkiv. Första upplagan kom 1995 och har fått välförtjänt framgång. Nu har en ny upplaga utkommit av *Berömda och glömda stockholmskvinnor. 7 stadsvandringar, 155 kvinnoporträtt*. Den nya, som är utgiven i pocketformat, är utökad med några biografier och Lisbet skriver i förordet att man skulle kunna särskilja en kategori stockholmskvinnor, nämligen de ökända.

Det måste ligga en imponerande forskningsinsats bakom de längre eller kortare biografier som hon redovisar. Det kunde ha blivit katalogmässigt, men det är inte bara läst ut utan också underhållande och upplysande. Här finns en humoristisk, ofta lätt ironisk, ton men alltid också stark inlevelse och medkänsla. Man ler ofta åt de träffsäkra formuleringar som är så kännetecknande för Lisbet.

Det är alltså 155 kvinnors öden som blivit beskrivna men personregistret omfattar ett par hundra namn – enbart kvinnor, även om en och annan man också skymtar i levnadsteckningarna. Gemensamt är att de är födda före 1900. Var och en är förknippad med en viss adress och boken är försedd med ett register över dessa adresser, fast en del av kvinnorna flyttade ganska flitigt, t ex Elin Wägner. För somliga var Stockholm en episod i livet, men en där de satte tydliga spår, t ex Alexandra Kollontay, eller som lämnade spår i deras egen utveckling, t ex Selma Lagerlöf.

Biografierna är grupperade i 7 st stadsdelar – mycket praktiskt för den som vill planera vandringar. Om man vill kan man naturligtvis läsa från pärm till pärm, men det är nog väl så nöjsamt och ändamålsenligt att strosa genom boken liksom i staden, flanera mellan adresser och stadsdelar, personer och epoker, ta reda på vilka som var samtida och vem som umgicks med vem osv. Detta är en väsentlig del av Stockholms historia och mycket god läsning till det synnerligen överkomliga priset 55 kronor.

Utgiven 2001, mbm förlag, 489 sidor. Sofia Scheutz har stått för den behagliga grafiska formen. (Sofia gjorde också layout på FNSiNs bok om Estland)

Anders Schærström

Brev från La Palma - Vinter I

Det regnar. Turister som kommer hit blir besvikna. Det skulle ju vara evig vår! Som svensk kan jag upplysa dem om att vår faktiskt kan betyda snöstorm – även här. Nå, snöstorm har vi inte, inte på de höjder där människor bor, men väl uppe på fjället. Här nere har vi vanlig vinterstorm med regn och blåst sedan nästan två veckor. Vi kan se snön härifrån, men på vår höjd (700 m) har vi inte ens frost. Men det kluckar och porlar av vatten, och det är kallt och otrevligt att vara ute. Grannasmor dröjer med att släppa ut getterna, och hämtar in dem tidigt på kvällen.

Nu har de killat, och det finns vit getost igen. För på landet följer man årstidens skiftningar, och när getterna är dräktiga finns det bara gul goudaost, en evig källa till förvåning för främlingar, som är vana vid att alltid ha allting i sina stora snabbköp. Men det har sitt behag med en liten landsortsbutik: det finns två sorters tandkräm, och så tar man den ena. Snabbt och enkelt. Sist jag var i Sverige räknade jag till arton sorter – vem i hela världen behöver så stort urval av tandkräm? Om man blir utan pengar, kan man lösa in en check i affären. Kredit på bensinmacken. Om man inte har frimärken, stoppar man brev och pengar i en plastpåse och lägger det på brevlådan, utanför affären.

Mandelträden borde stå i full blom, men stormen har tagit det mesta, och mandelblomsfesten i grannsocknen har skjutits upp. Men det går nog lika bra att dricka kommunens vin (bara en sån sak!) och äta mandel nästa vecka, utan blommande mandelträd, och dansa kan man göra jämt, åtminstone här. Det har inte varit någon dans sedan trettondagsafton, en hel månad sen.

Gräset står högt och frodigt. Det blir gott om hö i år. Ängarna står i full blom. Floran är artfattig men individrik, det är mest olika slags vildkål och små vilda ringblommor. Det är så vackert med alla vita och gula blommor i det gröna.

Det är gott svampår, vi har ätit svamp nästan varenda dag sedan vinterregnen började i slutet på oktober. Om det fortfarande finns champinjoner, så syns de inte längre i gräset, men på vårt hemliga ställe i skogen finns det kantareller.

Just nu plockar vi inte svamp, för det är kallt och vått. Men när regnet håller upp hämtar vi vild sallad på ängen och kryddörter och källkrasse vid en kalkälla.

Det blir mörkt tidigt nu. I skymningen stillar vi djuren, de får extra matransoner nu, och jag hämtar in ved. Jag har en öppen spis i sovrummet. Det är mycket sällan något sevärt på TV, så efter kvällsmaten tänder jag brasan och sätter mig vid skrivbordet. Vintern är en tid för brevskrivning och goda böcker. Men när det inte regnar skiner solen, en varm tröstande sol. Då gör vi långa vandringar och besöker de små byarna i norr, där knappt en människa bor kvar. Och de få gamla, som fortfarande bor där, är ensamma och pratsjuka och berättar gärna om gamla tider, och vi får ännu en pusselbit till socknens historia.

Vintern är den bästa årstiden här. Man har tid till eftertanke, och hjärnan är sval. Det gäller att passa på att tänka nu, för när det blir afrikavind i sommar går det inte.

Ingegerd Hosinsky

Brev från La Palma – Vinter II

Hela hösten har det regnat, var eviga dag. Vi behöver vattnet och det är en synd inför Gud att klaga, men när skorna och skärbrädorna möglar och färgen flagar från väggarna och ytterdörren sväller så att den varken går att stänga eller öppna riktigt – då tänker man, nästan som i Sverige, att Kära sol vill du lysa, ett par dagar åtminstone!

I januari slutade det regna och det blev vackert väder. Varmt och solsken och så småningom torr afrikavind. Jag har aldrig i mitt liv sett så mycket svamp som den här vintern, men nu torkade den bort. Dag efter dag solsken och torrt, så till slut måste vi börja vattna. Trist och tidsödande.

Januari är katternas månad. Under nätterna hör man dem sjunga: jaaooo, jaaooo, JAAAooo! Sonens Puchi har bara halvpension hemma; det är meningen att han skall jaga råttor till middag, men det är gott bord här, så han brukar komma hit. En liten vildkatta brukar också komma, och Puchi var alldeles till sig i trasorna. Min lilla Sofi tittade förundrat på dem och undrade vad de stora höll på med egentligen. Nu är det över, och folk drar en lättnadens suck, för det är nog ingen utom jag som uppskattar kattsång.

Eftersom det var en varm och våt höst, kom mandelblomningen tidigt. Den var fin i år – inga stormar slet bort blommorna, utan hela byn var insvept i vita och blekskåra doftande blommor. Klar luft och solsken, vårvinter. I grannbyn firades "La fiesta del almendro en flor", mandelblomsfesten, med vin och mandel och musik, som kommunen bjöd på. Folkdans och konsthantverk och mera vin. Sedan är mandelblommen över och kronbladen börjar falla, först som enstaka snöflingor, sedan som tätare snöfall, och de torra blommorna samlar sig i vinklar och vrår som nattfrost en tidig morgon.

En vecka efter var det karneval. En dag var vi på barnkarnevalen i vår egen kommun, Garafia. Den här gången var festen väl organiserad: ramberättelsen var ett gäng nioåriga gubbar och gummor på resa med "la tercera edad", pensionärsutflykt, och vad de upplevde på resan, bland annat Kina, och en flock vilda lejon och tigrar dansade och sjöng. En fyra månaders blomma låg och sov i sin barnvagn och en nyfödd kattunge på ett år övade sig att gå.

På fastlagssöndagen guidade jag en busstur från ett kryssningsfartyg. En dam anmärkte, att La Palma verkade vara så lugnt och tyst och fridfullt. Ja, det är det, men just nu ligger alla människor och sover, för de har dansat ända till gryningen.

På måndagen, blå måndag, var det indiandagen El día de los indianos. En indian är en palmero som har varit i Amerika (Cuba) och kommer hem med pengar. Alla människor är utklädda till kubaner, en del svarta, alla andra i vita, eleganta dräkter. Några av de unga flickorna hade nog lånat sina mödrars brudklänningar. Eleganta halmhattar med blommor och band. En jättelik karl var utklädd till svart kvinna med stor svart lockperuk och långa lösögonfransar, stora bröst och mycket läppstift, så underbart vulgär, dansade med alla. Alla dansade! Orkestern bestod av farbröder i skjortärmarna och med vita byxor och halmhattar, dandys från 20- och 30-talen. Sonen är pianist och var engagerad att spela sydamerikansk musik på platsen utanför kyrkan, på ett gammalt skraltigt, ostämt piano, perfekt för ändamålet.

I ett stånd bjöds på mojito, Hemingways älsklingsdryck (men utan rom, eftersom staden bjöd), gjord av på en riktig gammaldags apparat från Cuba. (Kanske är ägaren kuban, rentav; han har lite av det där mjuka, sjungande språket.) Maskinen ser ut som en handmangel och från början drevs den med den vev, men nu har den fått en liten motor. En stor korg vid sidan är full med sockerrör, som pressas igenom mangeln och saften blandas med citronsaft och is och några myntablad.

Och alla människor sprutar talk på varandra – detta är ingenting för allergiker. Snart är hela stan vit. Så småningom drar sig allt folket ner till hamnen för att välkomna karnevalsvagnarna, som föreställs komma med båt, och sen tågar allihop genom hela stan till andra änden, dansande till ett otal orkestrar (ingen vagn är komplett utan levande musik). De bästa vagnarna prisbelönas och dansen fortsätter hela natten. Kommunalarbetarna har bråttom med att spola gatorna rena nästa förmiddag, men i flera månader ser man spåren av talken.

Det här är en intressant och rolig fest som bara firas här, ingen annanstans i hela världen. Öns andra stad Los Llanos, försökte införa den under några år, men ingen var intresserad. Alla människor åkte i alla fall ner till Santa Cruz.

Fettisdagen är stillsammare. Då är det bara vanlig karneval med dans hela natten.

På onsdagen, askonsdagen, är det Sardinens begravning: en jättelik sardin tillverkad av trä och papper och med magen full av fyrverkeripjäser, dras genom stan i ett begravningståg. Folk är sorgklädda (vilket inte brukas längre vid riktiga begravningar), men oftast omvänt, herrar uppträder som damer och vice versa, och de gråter och klagar och ylar över den döda sardinen. Det är till och med en dödsannons över den avlidne klistrad på väggarna, som seden är här. Tåget drar genom hela stan igen, förbi femtonhundredatalspalats och modebutiker till en plats utanför där det inte finns några hus, och där sätter man eld på sardinen. Det blir ett stort likbål, och fyrverkeriet går av. Dans igen, och vin, och ibland någon som grillar färska sardiner i ett stånd.

Sedan börjar fastan. Men på något sätt verkar människorna inte vara lika intresserade av fastan som av fastlagen! Prästerna predikar om solidaritet med de fattiga och meningen med fastan, men kyrkan har ingen makt längre, och folk äter som vanligt, mycket fläsk. Fast någon dans blir det inte förrän efter påskdagens midnattsmässa.

Karnevalen på Tenerife är berömd och räknas som den bästa i världen efter Rio. Den är oerhört påkostad och elegant. Det enda som skiljer den från Rio är nog klimatet. Det är lite för kallt här för att dans iförd ett par fjädrar bara. På La Palma är karnevalen mycket enklare och folkligare - och mycket, mycket roligare.

Ingegerd Hosinsky

Fältproviant

FÄLTPROVIANT - vårt förråd av den populära och närande fältprovianten töms alltmer men ännu finns det kvar KYCKLING MED GRÖNSAKER OCH POTATIS (25 kr/påse) och KÖTT SOPPA (20 kr/påse). Porto tillkommer vid postbefordran. Ring Erik Elvers 08-858488 (b) och beställ!

Program april – juni 2002

Grönland -föredrag och reseinformation

Onsdag 17 april kl 18:30
Norden i Fokus, Hantverkarg. 33

Johannes Märlov och Leif Olsson från Grönlandsresor visar bilder och berättar om grönländsk historia, språk, kultur och samhällsliv. I slutet av kvällen informerar vi om resrutten och upplägget för sensommarens resa till Grönland. Alla nyfikna är välkomna.

Samarrangemang av FNSiN och Grönlandsresor (Tfn 55 62 69 70, e-post: gronlandsresor@telia.com)

Brasiliens atlantkust

Torsdagen 18 april 18.30
Norden i Fokus, Hantverkarg. 33.
Föredrag med bildvisning. *Kaj Valtersson* berättar om Brasiliens atlantkust med utgångspunkt från staden Natal.

Kvällsvandring i Slottsparken

Fredag 19 april kl 19.00

Samling på Bergshamra torg utanför tunnelbanan (norra uppgången). Hävdenlig vandring längs Brunnsvikens norra strand, upp på Kvarnkullen och vidare till Ulriksdals Slottspark. Vi är ute ca 2 timmar. Föranmälan till Erik Elvers, tfn 08-858488 (b) senast torsdag 18 april.

En vandring i Årstafruns trakter

Lördag den 20 april kl 11

Vi följer i början den gamla Göta landsvägens sträckning. Särskilt intressant är den del som är ursprunglig – alltså inte asfalterad – och avsatt som fast fornlämning. Men vi gör också en längre avstickare för att se Märta Helena Reenstiernas Årsta. Om lust och tid finns när vi efter ca 10 km nått Gullmarsplan inkluderar vi även ett av 1700-talets populärare besöksmål, Galgbacken.

Tag gärna med matsäck.

Samling: Älvsjö station, utanför spärren kl 11 (pendeltåg från Sthlm C kl 10.42).

Föranmälan till Lisbet Scheutz, tfn 08-768 65 05, från tisdag 16 april – fredag före kl 20 (vänligen lämna både namn och telefonnummer).

Andemanare, tupilakker och tro i det gamla Grönland

Onsdag 24 april kl 18.30
Norden i Fokus, Hantverkargatan 33

Inuiternas gamla religion återspeglade människans vilja att kontrollera naturkrafterna. Allt upplevdes som besjälat och ett komplicerat regelverk av tabun skulle avvärja naturens "hämd" i ett samhälle som var helt beroende av jaktlyckan. I kampen mot naturkrafterna användes magi, trollformler och amuletter. Ibland behövdes mer kraftfulla insatser och då var det andemanaren som fick den vanskliga uppgiften att återupprätta balansen i tillvaron. Sylvia Hild, redaktör och grönländsintresserad, berättar om livsuppfattning och myter i det gamla Grönland.

Pris: 50:- Anmälan: Till Norden i Fokus senast 17/4 tfn tfn 785 03 40 e-post: nordenifokus@norden.se) Arrangörer: Föreningen Sverige-Grönland och Norden i Fokus.

Med FNSiN i Ekoparken - vårkvällsbåttur

Thorsdag 25 april kl 18 - ca 20.15

FFE:s traditionella båttur går av stapeln torsdagen den 25 april 2002. Denna gång söker vi oss genom Djurgården, Fjäderholmarna upp via Ulriksdal till Edsvikens norra del och spridningsvägarna norrifrån in mot Ekoparken. På hemvägen stannar de som vill till vid Stocksundstorp för ett samkväm, med mat, dryck, konst och historisk känsla förmedlad av Carinne Lövgren-Williams. Stocksundstorp är en spännande 1700-talsbyggnad återuppbyggd efter en svår brand. FFE hade ett mycket lyckat besök här för några år sedan.

De som väljer att följa med till Stocksundstorp bör ta med inneskor eller räkna med att gå i strumplästen, eftersom ni besöker ett hem!

(Titta gärna också på FFE:s hemsida www.ekoparken.org)

Kostnaden för båtturen och för det följande samkvämet är okänd vid pressläggningen.

Gotska Sandön - Förmöte

Tisdag 7 maj klockan 18:30

Plats: If (försäkringsbolaget), Barks väg 15 i Bergshamra i Solna. Rum "Ulriksdal"

I kväll går vi igenom praktiska detaljer inför pingstresan till Gotska Sandön: proviant, kläder och annan utrustning. Vi ser också på bilder från den underbara ön. Även intresserade som inte skall åka med i pingst är välkomna. Av praktiska skäl kommer mötet att hållas hos If Skadeförsäkring i Bergshamra. Tunnelbana till station Bergshamra (Mörbylinien, 5 min från Tekn Högskolan, 11 min från T-Centralen), uppgång Södra Bergshamra dvs bakändan av tåget, 3 min promenad till Ifs kontor. Gå till höger utanför

t-banan, tag till höger när gångvägen delar sig efter 50-100 m, så syns strax den gula kontorsbyggnaden t v. Alternativt buss 503, 508, 509, 540 till Bergshamra torg, gå upp till torget, v t vid Konsum och fram till kyrkan, backen t h om denna och gångbron över Bergshamravägen till trappor ner till Ifs reception. De som deltar i slottsparksvandringen 19 april (se ovan) kommer att passera kontorshuset.

Upplysningar: Erik Elvers tfn 08-85 84 88 (b) fax, arb. 08-788 1304, E-post: e.elvers@bredband.net. Anders Schærström, tfn 08-758 30 03 (b), tfn 08-613 48 74 (a), e-post: anders.schaerstrom@delta.telenordia.se

Gotska Sandön pingsten 2002

Fredag 17 (eller lördag 18) - 20 maj

Obs - mycket få platser återstår!

Liksom förra året är det möjligt att välja mellan utresa på fredagen och på lördagen (pingstafton). Den som kan resa redan på fredagen får på så sätt ungefär 3½ dag på ön i stället för 2½ om man reser på lördagen. Den extra dagen är att rekommendera. Eftersom det kan vara svårt för en del att ta ledigt en vardag har vi emellertid fördelat bokningarna på de båda avresedagarna.

Avresa från Nynäshamn enligt önskemål och plats fredag eller lördag. Återresa från ön på annandagen. Överresan tar drygt tre timmar. Priser (resa + övernattning):

	Utresa fredag 3 nätter	Utresa lördag (2 nätter)
2-bäddrum	1600	1370
4-bäddrum	1370	1210
"Hydda"	1250	1130
Tält	1060	1000

Förmöte - se ovan. **Anmälan snarast** till Erik Elvers (se nedan). Avgiften inbetalas sedan på postgiro 50 31 97 - 6

Upplysningar: Erik Elvers 08-85 84 88 (b), fax arb 08- 788 24 80, e-postadress e.elvers@bredband.net. Anders Schærström tfn 08-758 30 03 (b), e-post: anders.schaerstrom@delta.telenordia.se.

Eldgarnsö

Söndag 26 maj kl 10.00 (samling Brommaplan)

En ganska stor grupp från FNSiN besökte Eldgarnsö i höstas och såg på mistlarna. Det är nu dags att återvända och se på vår/försommarfloran och hur det vackra landskapet ser ut vid denna tid på året. Några mistlar fanns i ögonhöjd så även de torde åter ses. Samåkning i bil, avfärd från Brommaplan kl 10. Medtag matsäck. Föranmälan till Erik Elvers, tfn 08-858488 (b) senast fredag 24 maj.

Vandring på Ekerö.

Lördag den 1 juni kl 10:50

Vi samlas på Brommaplan och tar buss 305, som går kl. 11:00. Vi går av på Ekerö en bit bortom Tappström och vandrar till Rosenhill. Vandringen tar c:a två timmar. Medtag matsäck. Anmälan senast fredag till Birgitta Traxel, Tel. 08-25 03 35.

Runstensvård eller Vi borstar i parken!

Thorsdag 6 juni kl 18.00

FNSiN är runstensfadder vilket innebär att vi ser till och vårdar den runsten som finns i parken bakom Karlbergs slott. Det är nu dags att pyssla om den, alltså att tvätta av den, ta bort

ev mossor etc. Vi samlas vid framsidan av slot-
tet och går tillsammans till stenen. Medtag
gärna mjuk borste eller svamp.
Föranmälan till Erik Elvers, tfn 08-858488 (b)
senast onsdag 5 juni

Nattvandring

Fredag den 14 juni kl 22:00 (OBS! Tiden!)

Tillsammans med STF Stockholmskretsen gör
vi en cirka 16 km lång vandring i lugnt tempo.
Vi startar i Handen, följer delvis Sörmlandsle-
den, går upp på Tornberget och sedan förbi
torpet Paradiset. Tag med matsäck för minst
två raster, klädsel efter väderlek, tillfälle till
nattbad.

Samling: Stockholms C, på perrongen för
Västerhaningependeln. Färdsätt: Pendeltåg
mot Västerhaninge, avstigning i Haninge C.
Ledare: Mats Gullberg, tel. 660 91 79 eller
668 60 87 före kl 21:00.

Orkidéer i skärgården

Söndagen den 16 juni

Den traditionella båtutflykten med orkidéskåd-
ning då floran är som bäst kring Runmarö. Det
finns en stor mångfald av vilda växter bl a ett
20-tal orkidéer som Guckusko och intressanta
vulkaniska veckningar i urberget, ca 2 miljar-
der år gamla. Det är en ca 2 timmars vandring
och möjligheter till sol och bad.

Ta buss 433-434 från Slussen till Stavsnäs. Kaj
Valtersson möter med båt i Stavsnäs vinter-
hamn kl 09.00. Det finns viss möjlighet att
komma redan på lördagen och övernatta. Obs!
begränsat deltagarantal beroende på tillgången
till båt.

Kostnad ca 60 kr för bensin och passbåt.

Föranmälan senast den 14 juni till Kaj Val-
tersson 08-16 23 91 (a), 08-710 18 92 (b), 08-
571 52 222 (Runmarö)

Båtturer i skärgården i sommar

Förutom orkidéturen till Munkö kan Kaj ordna
utfärder efter överenskommelse under vecko-
sluten i sommar. Utgångspunkten för båtturer-
na är Runmarö. Ideer till färdmål är Stora
Brand, Bullerö, Hallskär, Horsten. Deltagarna
delar på bensinkostnaden. En annan ide är

kvällstur Strömkajen - Vaxholm och åter
(Vaxholmsbolaget).
Intresserade kan anmäla sig till Kaj Valtersson,
08-16 23 91 (a), 08-710 18 92 (b), 08-571 522
22 (Runmarö).

Och senare i sommar ...

Kajakpaddling i skärgården

Låt oss upptäcka skärgården per kajak i som-
mar. Om du känner att det behövs kan vi ordna
med träning i förväg. Kontakta Ingrid Falk,
Tfn 08-580 136 12 (b), 08-782 26 90 (a), 070-
488 27 65. E-post: ingrid.falk@prv.se

Med cykel på Bornholm

Antagligen vecka 27 eller 28.

Bornholm är intressant av många skäl – geolo-
giskt, kulturellt, historiskt. Här finns ställen
med ganska dramatisk topografi som man inte
hittar på andra ställen i Danmark. Det är en
idyllisk ö med rika möjligheter till cykling och
vandring. Det finns gott om badstränder – och
möjligheter att välja mellan sand och klippor.
Vi är redan en grupp som börjat planera till-
sammans. Hör av dig snarast om du vill hänga
med till Anders Schærström, tfn 08-758 30 03
(b), tfn 08-613 48 74 (a) e-post:
anders.schaerstrom@delta.telenordia.se

Dansk filmcirkel

Till hösten.

De formella förutsättningarna för att ordna en
filmcirkel är nu klarlagda. Det finns en del
praktiska saker kvar att ordna, men om du är
intresserad av att vara med och kanske har
synpunkter på valet av filmer så får du gärna
höra av dig redan nu.

Anders Schærström, tfn 08-758 30 03 (b), tfn
08-613 48 74 (a) e-post:

anders.schaerstrom@delta.telenordia.se

Sensommar på Örskär

Vi planerar att resa till Örskär ett veckoslut i
september. Mer information kommer i nästa
NOS. Du kan också kontakta Birgitta Traxel,
tfn 08-25 03 35.

Vattendrag och vattendragsnamn

Vatten är en förutsättning för mänskligt liv. Bosättningar har gjorts längs kuster och stränder och i floddalar eller t ex där oaser gjort det möjligt att överleva i en eljest vattenfattig omgivning. Kampen om vattnet och vattnets källor kan komma att stå lika het som om olja eller andra tillgångar. Exempelvis vem har rätten till vattnet i Euftrat och Tigris - Irak som floderna flyter igenom eller Turkiet där källorna ligger?

Sverige är rikt på sjöar och vattendrag - antal sjöar om minst 0.01 km² är enligt Sveriges Nationalatlas 92409 med en total yta av knappt 41.500 km² eller ca 9 % av landets yta. Enligt samma källa är det vanligaste sjönamnet Långtjärnen även om det finns många ord för sjö i ortnamnen: t ex ava, damm, fjärd, gyl, göl, hå, jaur, järv, kärr, lamm, lompolo, mar, puss, sel, sjö, tjärn, träsk och vatten. Sjörikedom skiljer starkt mellan olika delar av landet beroende på olika naturtyper, i Arjeplogs kommun med dess brutna landyta finns drygt 8700 sjöar medan Burlöv, Hälsingborg, Kävlinge, Landskrona och Åstorp i det flata och leriga västra Skåne saknar sjöar.

Även för vattendrag finns ganska många ord. En synonymordbok tar upp bäck, flod, fors, jock, rännil, ström, å och älv; härutöver kan man väl tänka sig dike och flöde och kanske ytterligare något. Ofta ligger det någon rangordning i orden, en flod eller älv är större än en å som i sin tur är större än en bäck men som strax framgår är detta inte entydigt. Nordisk Familjebok (1907) definierar flod som "en jämförelsevis betydlig vattenmassa, som, innesluten inom en på jordytan befintlig naturlig, rännformig fördjupning, med större eller mindre hastighet förflyttar sig (rinner) från högre belägna till lägre trakter och slutligen utfaller i hafvet eller någon större insjö. Liksom strömmar och åar uppkomma genom förening eller sammanflöde af källsprång och bäckar, så äro floderna (älfvarna) bildade genom förening af strömmar och andra större vattendrag. Det är således hufvudsakligen storleken (bredden, djupet, vattenrikedom m. m.), som utgör skillnaden mellan bäckar, åar, strömmar och floder."

Även om ordet älv som sagt ofta för tankarna till ett betydande flöde, kan det i västra Sverige liksom i Norge användas även om mindre vattendrag. Å andra sidan kan ordet å dialektalt beteckna även stora vattendrag. Ångermanälvens floddal är ju inte bara i bygden känd som Ådalen! Också i modern isländska är ordet å det vanliga efterledet i flodnamn: Þjórsá, Jökulsá, oftare förekommande än fljót.

Vattendragen, liksom f ö även sjöar, har ofta fått sina namn av färgen på vattnet (Svartån, Klarälven), vad som finns i eller vid dem (Igelbäcken, Älgån) eller sitt allmänna utseende (Storån, Krokback). De kan även uppkallas efter platser vid dem, även om namnen då kan bita sig svansen - Ronnebyån har sitt namn efter Ronneby, men Ronneby innehåller det äldre Rotn ("den rytande") som var åns gamla namn. Dessa namngrund är naturligtvis inte något enbart svenskt fenomen, andra exempel är de många Hvítá på Island (jökelfloder som för med sig slam), Mustajoki (Svartå), Red River, Schwartza och Gula floden. Vidare har gränser ofta gått i vattendrag vilket t ex Råå utanför Hälsingborg minner om - rå är ju ett ord för gränsmärke.

Några ord om härledningen av en del av orden för vattendrag, hämtade främst från Etymologisk ordbok av Elof Hellquist.

- *bäck*: ev besläktat med ett forniriskt ord 'búal' för vatten och ett fornslaviskt 'bagno' för träsk
- *flod*: besläktat med flyta och grekiska 'ploō' seglar, samma stam som i isländska 'flói' vik och dialektala 'flo' myr
- *ström*: av en indoeuropeisk rot 'sru' flyta som återfinns även i t ex reumatism och diarre liksom i ryskans ord för ö, 'ostrov' som egentligen är = det omflutna. I isländska, liksom i fornsvenska, straurmur och denna form finns kvar i det finska stadsnamnet Raumo (diftongen au har i svenska övergått i ö, finskan har bevarat den gamla formen men undviker konsonantanhopningar i början av ord)
- *å*: besläktat med gotiskan 'ahwa' vatten och fornhögtyskan 'aha' älv (bevarat som -a eller -ach i ortnamn som Fulda rep Biberach) liksom latinets 'aqua'. Fornsvensk form a, i genitiv ar som återfinns t ex i Arboga. Gotiskans 'ahwa' ger f ö liksom Raumo ett exempel på ett germanskt gammalt inlån i finskan: Åland, vattenland, heter på finska Ahvenanmaa.

- *älv*: feminimbildning till latinets 'albus' vit (som möjligen ingår i 'Alperna'), jämför tyska flodnamnet Elbe.

Liksom så många andra ord för företeelser i naturen har vattendragsorden också varit produktiva i personnamnsbildning i Sverige. Ur SCB:s namndatabas (se www.scb.se) har jag hämtat uppgifterna i följande tabell. Namnbasen innehåller ca 360.000 namn, där olika stavningar räknats var för sig, av vilka man kan söka bland de 130.000 som bärs av minst 5 personer. 1-2 promille av dessa är de nämnda bäck, flod, fors, ström, å och älv eller har dessa ord som förled, antalet bärare är drygt 120.000 eller drygt 1 % av befolkningen. Jag har i tabellen slagit samman t ex beck- och bäck och inte tagit med namn av typen Bäcklin utan begränsat urvalet till (någorlunda) naturliga efterleder. Å är mest produktivt i bemärkelsen störst antal olika sammansättningar. Antal 0 i tabellen innebär att ingen förekomst finns bland namnen med minst 5 bärare, men det kan alltså i något eller några fall finnas enstaka personer även med dessa namn. I ett par fall anges 1 i antal, vilket är då jag på annat håll sett att namnet finns. Högre antal har avrundats.

Erik Elvers

Lästips

Bengt Pamp: Ortnamnen i Sverige

Harry Ståhl: Ortnamn och ortnamnsforskning



Vatten i Danmark – Limfjorden vid Nykøbing Mors. Foto: Eva Pettersson.

Antal bärare av efternamn med förled ord för vattendrag							
efterled	\ förled						
	bäck-	flod-	fors-	ström-	å-	älv-	summa
-	3500	1000	5500	11200	0	700	22000
-back(a,e)	0	0	70	0	30	0	100
-berg	40	200	16600	9200	10400	50	36500
-blad	0	0	200	600	100	0	900
-bom	20	0	110	470	240	0	850
-borg	0	0	12	20	25	30	90
-brant	0	0	6	0	1	0	7
-brink	0	0	0	20	130	0	150
-bro	30	0	0	13	6	0	50
-bäck	0	1230	140	30	0	0	1400
-dal	120	0	60	220	130	14	550
-eld	9	0	0	0	0	0	9
-fors	0	0	0	70	20	120	210
-fält	5	12	15	80	190	300	300
-gren	130	20	2730	960	5260	330	9450
-gård	0	0	60	30	14	0	100
-hage(n)	11	0	30	1	10	40	100
-hammar	0	6	0	0	20	16	40
-holm(en)	5	6	0	40	15	0	70
-hult	0	0	9	0	15	0	24
-klint	0	0	0	0	26	0	26
-kvist	8	290	5	1320	300	90	2000
-lid	0	0	0	21	0	0	21
-lind	0	0	220	12	22	0	250
-lund	1800	0	4460	30	1520	0	7800
-man	5400	400	3800	0	3300	100	13000
-mark	150	150	800	0	100	30	1230
-mossa/e	0	0	0	0	5	0	5
-rot	8	0	0	0	0	0	8
-rud/ryd/röd	70	0	6	0	5	6	90
-sjö	0	0	10	30	0	0	40
-skog	7	0	0	0	15	0	22
-stad	0	0	0	7	0	7	14
-stam	12	18	0	0	0	0	30
-sten	6	0	21	160	14	60	260
-strand	320	22	90	0	1440	380	2250
-ström	7300	440	1800	0	9000	1500	20000
-städe	23	0	0	0	0	0	23
-säter	6	0	0	7	1	0	14
-vall	290	13	90	420	200	0	1000
-wald	1	0	0	0	0	0	1
-vid	23	0	6	0	0	0	30
-vik	19	0	50	6	19	21	120
	19300	3800	36900	24900	32600	3500	121000

Den lilla ekologin

När man tänker på ekologi, tänker man kanske på Brasiliens urskogar, radioaktivt avfall från kärnkraftverk och andra liknande, storslagna problem. Dem kan jag inte göra mycket åt, tyvärr – möjligen rösta på ett annat parti. Men det finns en liten ekologi, där jag faktiskt kan göra något. Man kan tycka att det lilla jag kan göra är en droppe i havet. Jo, för all del, men havet består av droppar. Det är som Piet Hein säger:

Der findes en slags optimister
som burde slås langsomt ihjel-:
Dem der sætter sig ned og tror
det altsammen går af sig selv.

Der findes en slags pessimister
som bør udryddes tand for tand:
dem der tror at det dog ikke går
selv om man gør hvad man kan.

Min egen soppåse! I Sverige är väl soporna så separerade att man tänker att det inte är så mycket att tillägga. Men ändå:

Mjölkkartongerna: Skölj ur dem och vattna krukväxterna med vattnet. Det är en mild gödning för växterna, och det blir ingen dålig lukt av soporna. En avklippt mjölkkartong blir en utmärkt blomkruka för småplantor som skall planteras ut när det blir varmt nog.

Yoghurtbägare: är bra små krukor för försådd om våren. (Men yoghurt är så enkelt att göra själv, och mycket billigare.)

Ölflaskor och ölburkar: Skölj ur dem innan du slänger dem. Öl är, precis som mjölk, mild gödning för krukväxterna.

Äggskal: Numera har jag höns, och de får alltid tillbaka skalén, krossade. I Sverige brukade jag alltid spara äggskalén i tanke att lägga ut dem på gräsmattan på våren, som ett litet näringstillskott. Men småfågelnarna åt upp varenda smula. De behöver mycket kalk i äggläggningstider.

Det är ett hett ämne för mig, för här är miljörelsen bara i början. Jag har grannar som slänger soporna rakt ut genom bakdörren, trots att de betala sophämningsavgift. Gammal tradition, men förr var det potatisskal och kanske en spräckt lergryta, på sin höjd en sardinask som snart rostar sönder. Nu är det plast och nylonkläder som aldrig tar slut. Jag är en sån där tant som sorterar soporna efter alla fester. Folk skrattar. Jag kan inte frälsa världen, men jag behöver inte göra den sämre! Nu äntligen har vi i alla fall fått återvinning av plastflaskor och aluminiumburkar. Glasåtervinning har vi haft några år. På ett miljömöte uppe på observatoriet fick jag löfte om att snart skall de börja samla in papper också, tack för det! För ett par år sedan lyckades jag bli av med ett ton papper från teleskopet. Ett ton! Det kan man ju inte bara köra till tippen, det är material! Nu börjar det fylla på igen, så nu hoppas jag insamlingen blir av. Och då är det ändå inga papper som bara är använda på ena sidan, för dem använder jag när jag skriver. Om det sen blev återvinning av annan plast (skall vara mycket lätt, har jag hört) och metall (hundmatsburkar ibland åt kattungen), så skulle jag inte ha några sopor alls.

Ingegerd Hosinsky

Ingegerds reflektioner om vad man själv kan göra i ekologisk anda är värda att begrunda. Ni andra medlemmar och NOS-läsare får gärna bidra med egna tips. Skriv och berätta! / Red.

Grönlandsresa på sensommaren besök i tre olika städer -Kangerlussuaq, Sisimiut och Ilulissat, 12 dagar

Polarsommaren är kort och hektisk och otroligt livsbejakande. Den lockar både till fysisk ansträngning och ren avslappning. På denna tolv dagar långa resa till tre mycket olika ställen finns plats för båda delarna.

Sommaren i Västgrönland är en frodig explosion av livsglädje och färger. De första dagarna tillbringas du i Kangerlussuaq nära inlandsisen. Därifrån går turen med flyg till Sisimiut, Grönlands näst största stad. I Sisimiut finns massor av utflyktsmöjligheter till de närliggande glaciärerna, eller vandra ut på fjällen till älvar, sjöar, fisk, fåglar och miljontals blommor. Staden själv är också värd att njuta av. En mycket genuin grönländsk stad vackert placerad i naturen.

Efter en härlig sjöfärd med chans att se både val och säl, tillbringas de sista fem dagarna i Ilulissat. Här skiljer sig natur och kultur från både Kangerlussuaq och Sisimiut. Du kan gå ut till isfjorden och till den gamla bopplatsen Sermermiut. Du kan segla till byn Oqaatsut och vandra de fem timmarna tillbaka till Ilulissat. Du kan också ta en heldagstur med båt till Eqi-glaciären som kalvar, och njuta av ljusets färgspel i Diskobuktens många jättelika isberg under färden.

Sommaren i Västgrönland bjuder på allt. Sommar och sol. Is och snö. Flora och fauna. Vild natur och grönländsk kultur. Fysisk ansträngning och ren avslappning. På färden är du inkvarterad på Sjömanshem med trivsamt cafeteria, och på vandrarhem, där du har möjlighet att själv experimentera med de spännande grönländska råvarorna.

Välkommen till Grönland!

Inussiarnersumik inuulluqqusillunga!

Johannes Mårlöv

Leif Olsson

Svensk gruppresa sensommaren 2002 – 15 platser

Resedatum

2 september – 13 september

Pris

Per person i dubbelrum samt liggplats på båt 12 970 SEK

Per person i enkelrum samt liggplats på båt 15 280 SEK

Priset inkluderar

Informationsmöte i Stockholm före resa, ingår mat.

Flyg Köpenhamn - Kangerlussuaq t/r. Flyg Kangerlussuaq - Sisimiut samt Ilulissat - Kangerlussuaq. Båt Sisimiut - Ilulissat med liggplats. 3 nätter på Hotel Umimmak i Kangerlussuaq inkl frukost. 3 nätter på Sjömanshemmet i Sisimiut. 4 nätter på Ilulissat vandrarhem. Destinationsguide service. Alla skatter och avgifter.

Program

- Dag 1** Flyg Köpenhamn - Kangerlussuaq. Inkvartering på Hotel Umimmak. Orienteringsmöte.
- Dag 2** På egen hand i Kangerlussuaq. Diverse utflyktsmöjligheter.
- Dag 3** Flyg Kangerlussuaq - Sisimiut. Inkvartering på sjömanshemmet. Orienteringsmöte.
- Dag 4 – 5** Dagarna är till fritt förfogande för utflykter m m.
- Dag 6** Om aftenen avgång med båt mot Ilulissat.
- Dag 7** Om eftermiddagen ankomst till Ilulissat. Inkvartering på Ilulissats vandrarhem. Orienteringsmöte.
- Dag 8 – 11** På egen hand i Ilulissat. Diverse utflyktsmöjligheter. Transfer till flygplatsen och flyg Ilulissat - Kangerlussuaq.
- Dag 12** Dagflyg Kangerlussuaq - Köpenhamn.

Våra destinationsguider i de tre städerna står till förfogande med information och utflyktsförslag i den utsträckning som önskas.

Teknisk arrangör: Grönlands Rejsebureau

Välkommen till den öppna föreläsningen om Grönland i april
Efteråt berättar vi mer om denna resa.
– se notis i NOS!